

[eu och facket]

Byggnads tvingade lettiskt företag att teckna avtal

MVB Syd AB bygger, på uppdrag av Vellinge Kommun, en skola i Stora Hammar. För tillverkning och montage av skolbyggnadens stålstomme har MVB anlitat det lettiska företaget Metto Jumti. Stålstommen är tillverkad i Lettland och monteras av företagets svetsare på arbetsplatsen i Stora Hammar. I MVB:s kontrakt med Metto Jumti ingår bland annat att svenska lagar ska följas vid arbetet i Sverige och att företaget ska teckna hängavtal med Byggnads.

De lettiska svetsarna kom till Sverige i juni. Byggnads avdelning i södra Skåne tecknade då ett avtal med deras arbetsgivare, det lettiska företaget Metto Jumti, där timlönen är 158 kronor.

Men för de lettiska arbetarna visade Metto Juntis representant senare ett annat avtal, skrivet på lettiska.

– Där var lönen 1,15 lat i timmen, alltså 16 kronor i timmen, berättar Ernest Bostanow, en av de tre svetsarna, till LO-tidningen.

– Fast just innan vi skulle träffa det svenska facket blev vi uppringda från Lettland. Vi uppmanades att säga att vi tjänade 158 kronor i timmen.

Under juni, juli och augusti arbetade Ernest Bostanow och hans arbetskamrater sju dagar i veckan, ofta upp till tio timmar om dagen.

Ernest Bostanow hade i slutet av augusti bara fått ut en bråkdel av den utlovade lönen. En av hans kamrater hade inte fått några pengar alls. I

början av september kontaktade letterna Byggnads, där alla tre är medlemmar.

Avdelningsordföranden Roland Ljungdell gick igenom deras arbetsjournaler och fann att de tre hade mellan 55.000 och 70.000 kronor att fordra.

Den 9 september satte Byggnads Metto Jumti i blockad för att driva in skulden. Ett par dagar senare varslade Byggnads om stridsåtgärder mot allt arbete vid skolbygget som faller inom förbundets område. Dessutom varslade facket om sympatiåtgärder för alla som arbetade vid skolbygget, för att pressa fram de rätta lönerna. Den 22 september skulle hela bygget stoppas om inte skulden var betald innan dess.

Konfliktåtgärderna fick snabbt effekt. Metto Jumti gjorde upp med Byggnads i Skåne om lönerna för de lettiska svetsarna vid skolbygget i Vellinge. I stället för 16 kronor i timmen får de tre männen nu ut 158 kronor.

– Det känns jättebra. Ett bevis på den svenska modellens värde, säger Roland Ljungdell.

Den här gången kunde Byggnads agera eftersom de tecknat avtal med det lettiska företaget, men om företaget haft ett lettiskt avtal så hade Byggnads haft svårt för att hjälpa de lettiska arbetarna. Lex Laval har gjort det möjligt för utländska företag att inte följa svenska avtal.

– Om det lettiska företaget inte hade haft kollektivavtal med Byggnads hade facket inte kunnat hjälpa de lettiska arbetarna, säger Wanja Lundby-Wedin. Sådan är situationen efter att Lex Laval har antagits.

Gösta Torstensson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Riksdagen har införlivat EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur EU:s bemanningdirektiv ska implementeras i svensk lagstiftning. EU-kommissionen planerar ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Vi kommer också efterhand att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc, i egen regi eller i samarbete med andra organisationer. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, PAME i Grekland och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [och passiv medlem i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtilleu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blume, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsrabetareförbundet

Säker vinst på handikapp

Värden av funktionshindrade har blivit ett fält för finansiella operationer, rapporterar Kent Werne i tidskriften Intra [3/2010]. Det som lockar är "det stabila kassaflödet", det vill säga utsikten att med skattemedel tillgodogöra sig säkra vinster. Fem av de största privata koncernerna i branschen ägs av riskkapitalbolag, vilka för egen del ogärna bidrar till statskassan. De har ofta sitt säte i något skatteparadis.

De anställda och "kunderna" köps och säljs som olja eller spannmål. Ena dagen heter ägaren Praktikertjänst eller Assistansia, nästa HgCapital eller IK Investment Partners. Inbäddade i affärssekretess och omhuldade av EU:s konkurrensregler lever bolagen av det allmänna. Vinsterna hos de fem stora motsvarar lönekostnaderna för över tusen heltidsanställda vårdare, räknar Werne ut.

Mikael Nyberg

Britterna vill lämna EU

En brittisk folkomröstning om EU-medlemskapet i dag skulle kosta den europeiska unionen en stor medlem. De över 60 miljoner britterna vill upphöra med att vara EU-medborgare. Det visar en ny opinionsundersökning utförd av analysföretaget YouGov.

47 procent vill lämna EU, medan bara 33 procent vill vara kvar. Räknar man bort de tveksamma, vilket man normalt gör vid folkomröstningar, ger det nästan 59 procent nej till medlemskap i EU.

Motståndet är särskilt markant bland kvinnorna, 47 procent vill lämna, 27 procent vill vara kvar i EU. Bland de äldre över 60 år vill 57 procent lämna, medan de unga mellan 18-24 är mer splittrade [35 procent vill vara kvar, 31 procent vill lämna].

Gösta Torstensson

Farvelfärden

För inte så länge sedan talade Fredrik Reinfeldt gärna om systemskifte. Velfärdsstaten var sossig och förtryckande.

Borgerligheten hade ridit ut 1960- och 70-talens politiska stormar. Hotet underifrån var avvärjt. Det var dags att säga upp gammalt samförstånd och lufta föraktet för massan och dess krav på sociala rättigheter.

Det uppskattades förstås inte av massan, vilket riskerade att fördröja och komplicera avvecklingen av folkhemmet.

Den nyliberale kampanjmakaren Patrik Engellau kom på att man kunde tala om "den nya velfärden" i stället. Som en ny bilmodell ungefär. Men det lät misstänkt likt det där systemskiftet.

Fram träder då "det nya arbetarpartiet". Fredrik Reinfeldt, som numera har tillgång till skickliga PR-konsulter, övertar hela den begreppsapparatur som socialdemokratins ledning under motstånd från sin väljarbas förnyat sig ur. Avvecklingen av velfärdsstaten blir ett försvar av "velfärden" eller åtminstone "velfärdens kärna".

Adam Boklund från Göteborg tipsar om sätt att peta hål på retoriken. Ersätt ordet velfärden med farvelfärden. Då blir allt genast klarare.

Mikael Nyberg

Islänningarna mer negativa till EU-medlemskap

EU-motståndet på Island har under en tid ökat och när den isländska regeringen i juli lämnade in medlemsansökan var stödet rekordlågt. Endast 29 procent av befolkningen tror att ett medlemskap skulle innebära fördelar för landet, enligt den senaste Eurobarometern.

Den främsta anledningen till det ökade motståndet är att islänningarna är besvikna på hur flera EU-länder hanterade finanskrisen vilken slog hårt mot hela det isländska samhället. Vidare är stora delar av fiskeindustrin och flera jordbruksorganisationer negativa till ett EU-medlemskap då de fruktar sämre villkor för fiskerieringen och jordbruket. Nejsidan menar att regeringen vill med i EU till vilket pris som helst.

Enligt finansminister Steingrímur Sigfússon ska Island ska fullfölja löftet att ersätta Nederländerna för de besparingar som holländska bankkunder förlorade när isländska banker gick under vid finanskrisen 2008.

Nederländerna och Storbritannien kräver att Island ersätter bankkunderna som drabbats.

De utdragna förhandlingarna om ersättning har irriterat regeringarna både i Nederländerna och Storbritannien, samtidigt som Island i en folkomröstning röstade emot ersättningen. Regeringarna i London och Haag har gjort en tydlig koppling mellan återbetalningen och Islands möjligheter att ansluta sig till EU.

Gösta Torstensson

Medlemskapet i EU bryter mot svensk grundlag

I en rapport som utvärderar 15 års medlemskap i EU konstaterar Studieförbundet Näringsliv och Samhälle [SNS] att den svenska grundlagen, regeringsformen, är missvisande när det gäller relationen till EU.

Enligt regeringsformens EU-paragraf [RF 10:5] kan riksdagen överlåta beslutanderätt till EU under förutsättning att det "inte rör principerna om statsskicket". Hur dessa ord rätt ska uttolkas ges det inget besked om. Samtidigt står det i regeringsformen att "All offentlig makt i Sverige utgår från folket" och att "Riksdagen är folkets främsta företrädare".

Men enligt SNS-rapporten påverkar medlemskapet i EU det svenska statsskicket i betydligt större utsträckning än vad som framgår av regeringsformen.

"EU:s konstitutionella utveckling har inneburit att grundlagens beskrivning av förhållandet mellan Sverige och EU blivit alltmer missvisande. Grundlagen har gett en bild av att Sverige har större kontroll över EU, dess utveckling och dess konsekvenser för det svenska statsskicket än vad som i själva verket är fallet", konstaterar SNS Demokratiråd.

Enligt SNS-rapporten innebär EU-paragrafen i praktiken "en möjlighet att göra osynliga ändringar av grundlagen". Denna slutsats bekräftades av riksdagens konstitutionsutskott i dess yttrande om Lissabonfördraget: "Genom bestämmelserna i 10 kap 5 § första stycket möjliggörs emellertid förhållandevis omfattande överlåtelser av beslutanderätt till EU utan grundlagsändringar. Riksdagen kan med stöd av dessa bestämmelser överlåta sådana beslutsbefogenheter som annars skulle förutsätta grundlagsändring. Innebörden härav är att grundlagen i praktiken i vissa fall kan ändras genom ett enda beslut utan att detta kommer till uttryck i grundlagstexten" [Yttrande 2008/09:KU3].

Regeringsformens krav på att överlåtelserna av beslutsmakt till EU inte rör principerna för statsskicket fanns inte uttryckt i den ursprungliga EU-paragrafen [som infördes 1 januari 1995], utan skrevs in så sent som 2003. Redan vid tidpunkten för det svenska inträdet i EU betonade konstitutionsutskottet att riksdagens möjligheter att överlåta beslutanderätt med stöd av den då

föreslagna EU-paragrafen var begränsad och inte skulle kunna ske "i sådan utsträckning att regeringsformens bestämmelser om statsskickets grunder upphör att vara giltiga". Vad konstitutionsutskottet särskilt pekade på var att de områden på vilka EU på detta sätt skulle kunna få beslutanderätt inte fick vara så omfattande att riksdagens ställning skulle "urholkas i väsentlig grad". Uttryckt på ett annat sätt skulle man kunna formulera detta som att det svenska statsskicket, som det utformats i grundlagen, bygger på att riksdagen har kvar beslutanderätt i tillräckligt många och tillräckligt viktiga frågor.

HUR SER DET UT I PRAKTIKEN? Sedan Sverige blev medlem i EU 1 januari 1995 har EU:s fördrag [grundlagar] reviderats vid tre tillfällen [Amsterdamfördraget 1999, Nicefördraget 2003 och Lissabonfördraget 2009]. Samtliga förändringar har medfört att EU och dess olika institutioner får mer makt på bekostnad av de nationella parlamenten.

Överlåtelserna av beslutanderätt till EU inom ett stort antal politikområden, som skett i och med och sedan Sveriges EU-inträde, innebär enligt SNS Demokratiråd, att tillämpningsområdet för den svenska grundlagen successivt förminskats: "Det svenska statsskicket har påverkats av EU-medlemskapet, men grundlagen återspeglar i sin nuvarande form inte de nya förhållandena för den offentliga maktens utövande."

Enligt EU:s fördrag, som står över svensk grundlag, ska andra institutioner utöva beslutanderätt än de som anges i regeringsformen. Det handlar framför allt om EU:s ministerråd, EU-parlamentet, EU-kommissionen och EU-domstolen. Enligt EU:s regler får dessa EU-institutioner den uppgift att besluta om lagstiftning som enligt den svenska grundlagens regler tillkommer riksdagen.

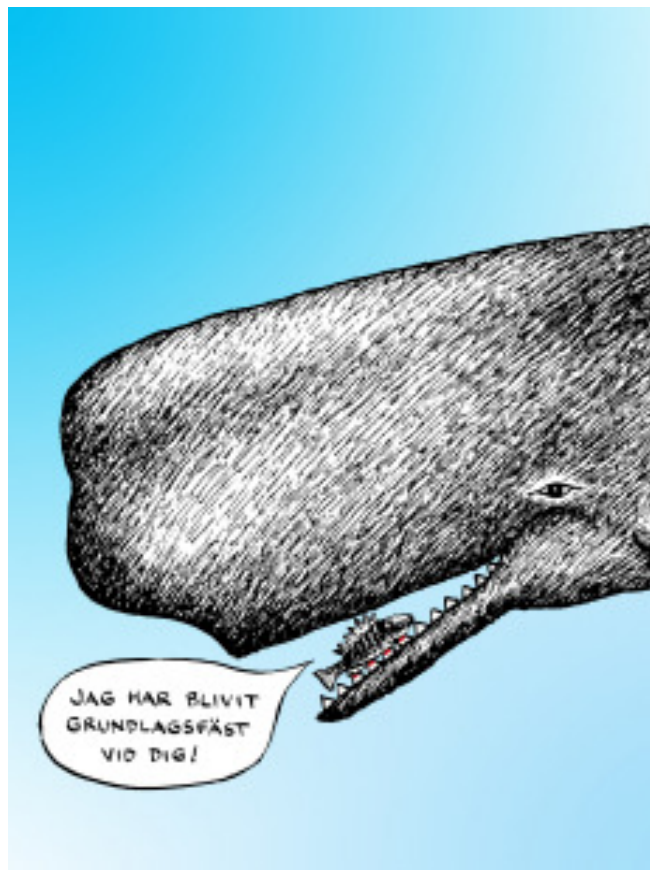
En ändring av EU-paragrafen i regeringsformen beslutades av en enhällig riksdag i början av juni. Den nya lydelsen är: "Sverige är medlem i Europeiska unionen." Regeringen motivera denna nya paragraf med att "EU-medlemskapet tydligt bör framgå av regeringsformen. Att Sverige är medlem i EU bör därför anges redan 1 kap. RF om statsskickets grunder".

Med denna nya paragraf blir Sveriges EU-medlemskap och Lissabonfördraget grundlagskyddat. Det var Lissabonfördraget som de borgerliga allianspartierna och socialdemokraterna

röstade ja till i riksdagen den 20 november 2008 utan att höra svenska folket i en folkomröstning. Om riksdagen nu röstar igenom grundlagsändringen begår det ytterligare ett svek mot det svenska folket.

I propositionen [2009/10:80] som ligger till grund för grundlagsändringarna beskriver regeringen knäfallet inför EU med att "vårt medlemskap i EU är det internationella samarbete som har störst direkt påverkan på det svenska samhället, något som bland annat kommer till uttryck genom den omfattande överlåtelse som har skett av svensk beslutanderätt från riksdag och regeringen. En stor andel av de bestämmelser som svenska medborgare har att följa har numera sin grund i regler meddelade på EU-nivå. Unionsrätten har på dessa områden företräd framför konkurrerande nationella bestämmelser. Den slutliga uttolkningen av sådana bestämmelser görs av EU-domstolen och inte av de domstolar som i regeringsformen utpekats som högsta dömande instanser, dvs. Högsta domstolen och Regeringsrätten".

Regeringen konstaterar också att inom utrikes- och säkerhetspolitiken har beslutanderätten ännu inte överlåtits, men tillägger att "i realiteten har dock även dessa samarbetsformer långtgående politiska och rättsliga bindningar för Sverige".

Redan före Lissabonfördraget hade EU stor makt över Sverige. Hur mycket är svårt att kvantifiera.

En ny rapport från Sveriges Kommuner och Landsting [SKL] visar att Sveriges kommuner och landsting berörs i hög grad av EU:s regelverk och politik. 60 procent av frågorna på en vanlig svensk kommunfullmäktige påverkas direkt eller indirekt av EU. För landstingsfullmäktige är motsvarande siffra 50 procent.

Någon motsvarande undersökning på riksdagsnivå finns inte. Men tre danska forskare, som alla är EU-anhängare, uttalade sig för några år sedan i Jyllandsposten om EU-rättens inflytande på nationalstatens bekostnad. De bekräftar att omkring 80 procent av det danska folketingets beslut baseras på olika EU-direktiv.

LISSABONFÖRDRAGET, SOM TRÄDDE I kraft 1 december förra året, medför att än mer makt flyttas från riksdag, landsting och kommuner till EU:s överstatliga institutioner. Den nya EU-grundlagen innebär både en utvidgning av EU:s makt att stifta lagar oberoende av svenska folkets vilja och en ökning av unionens makt att begränsa vår egen riksdags möjlighet att stifta lagar. En sådan maktförskjutning innebär en allvarlig inskränkning av öppningsorden i regeringsformen. Där stadgas som sagt att "All offentlig makt utgår från folket". Med Lissabonfördraget blir detta än mer bara tomma ord. En stor del av makten i Sverige kommer att utgå från Bryssel och kunna genomdrivas utan beaktande av svenska folkets mening.

Efter valet i september ska riksdagen fatta det andra och avgörande beslutet för att ändringarna i regeringsformen som ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Men enligt SNS Demokratiråd är denna förändring av regeringsformen otillräcklig för att korrekt återspegla den marginalisering av riksdagen och uttunning av folkstyret som medlemskapet i EU innebär i praktiken.

SNS-rapporten konstaterar att "inom de områden där en överlåtelse av beslutanderätt faktiskt har skett kommer offentlig makt att utövas på ett annat sätt än det som beskrivs i den svenska grundlagen".

De EU-positiva partieliterna agerar som om EU-medlemskapet är en marginell förändring. SNS Demokratiråd beskriver förhållandet som "dagens konstitutionella mörkläggning".

Gösta Torstensson

Konferens i Berlin mot åtstramningspaketen

I konferensen deltog cirka 120 delegater från 16 länder [Tyskland, Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Rumänien, Schweiz, Serbien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Turkiet, Ungern]. Initiativet till konferensen hade tagits av ett antal tyska fackföreningsaktivister framförallt engagerade i fackförbunden Ver.di och IG Metall, de flesta även medlemmar i SPD [det socialdemokratiska partiet]. Konferensen hölls i fackförbundet Ver.dis förbundslokaler i Berlin. Den genomfördes som en slags "brainstorming" om de åtstramningsprogram som nu är aktuella över hela Europa.

Det mest bestående intrycket från konferensen var enigheten om nödvändigheten att bryta med EU- och IMF-politiken, och kritiken mot att de centrala fackföreningsledningarna gör alldeles för lite för att bekämpa åtstramningsprogrammen eller t.o.m. motverkar mobilisering och kritik av dem. En resolution från konferensen finns att läsa på www.nejtill.eu.se.

Här publicerar vi en intervju med H-W Schuster, ordförande för den socialdemokratiska föreningen Afa [SPD] i Dusseldorf.

INITIATIVET TILL BERLINKONFERENSEN TOGS av tyska fackföreningsaktiva [inom Ver.di och IGM] och medlemmar i det socialdemokratiska partiet SPD, som kritiserar åtstramningsprogrammen. Hur har den tyska DGB [LO]-ledningen reagerat på förbundskansler Merkels åtstramningsprogram?

– Det var nödvändigt för oss att ta initiativet, då finanskapitalet så som det är formulerat i inbjudan både i östra som västra Europa – och det är en följd av EU – har förvandlat våra historiska erövringar till ett ruinfält. Och vi upplever samtidigt i alla våra tyska delstater, och så som delegaterna på konferensen har berättat att våra fackföreningar uppmanas underställa sig kraven av en förstörande konkurrensutsättning. Våra organisationer skall "i sociala partnerskap" underordnas planer och åtgärder för att förstöra budgetar, de sociala skyddsnäten, arbetsplatserna, våra lönesystem och arbetsrätten. De skall integreras som korporativa organisationer för att degenerera till "alternativlösa" verktyg inför finanskapitalets krav. Mot detta har konferensen givit signalen om nödvändigheten att ta till kamp

för att försvara och återta våra fackliga organisationer.

– Den 18 juni deltog DGB:s ordförande Michael Sommer, ordförandena för IG Metall, Ver.di och IG BCE Berthold Huber, Frank Bsirske respektive Michael Vassiliadis i en "toppkonferens" med regeringen. Men löntagarna i de fackliga organisationerna förkastar regeringens spardiktat. Och detta blev tydligt på vår konferens. Löntagarna kan inte acceptera att deras ledningar efter "framtidskonferenser med regeringen, som i verkligheten var ett "kristoppmöte" lånar ut sig till att genomföra regeringen Merkels diktat. Sådan samverkan kan bara leda till ändringar i marginalen och symboliska förändringar i krisprogrammen då alla vet att regeringarnas och de fackliga toppledningarnas svävande krav i det verkliga livet aldrig kan göras "socialt acceptabelt".

– I stället för samarbete måste strejken kunna användas som vapen mot regeringens åtgärder. Svaret från fackföreningar och deras ledningar är facklig organisering av arbetskraften för att slå tillbaka dessa diktat och för att återta miljarderna till "finanskapitalets räddning" och återföra dessa till de offentliga budgeterna. Därför måste fackföreningarna inom DGB återerövra den grundläggande rätten att ta till strejk mot regeringsbeslut för att skydda arbetskraften ekonomiskt och socialt. På samma sätt måste fackföreningsrörelsen i övriga europiska länder skydda sig mot de europaomfattande spardiktaten. En sådan första mobilisering måste bli en central demonstration i Berlin efter det att regeringen den 7 juli beslutat om sparpaketet. Tillvaratagande av rätt till strejk mot regeringsbeslut riktade mot löntagarna är det enda stödet för vad som väntar till hösten!

NÄSTAN ALLA DELTAGARNA PÅ KONFERENSEN nämnde EU och IMF som ansvariga för åtstramningsprogrammen, och krävde till och med utträde ur EU. Hur bedömer du vikten av denna ståndpunkt för den fortsatta kampen i Europa?

– EU och IMF, det visar åtstramningsdiktaten som påtvingas folken, ställer i första hand den nationella suveräniteten i fråga. De fråntar de enskilda staterna rätten att besluta om sina egna budgetar. Det var Angela Merkel som efter ett sedvanligt telefonsamtal med Obama instruerade övriga EU:s regeringschefer om nödvändigheten att involvera IMF i diktaten mot folken. När vi talar om IMF måste vi också tala om USA-

imperialismen. Angreppen på suveräniteten, som vi nu upplever inom ramen för EU:s och IMF:s krisåtgärder, visar att EU aldrig har varit ett instrument för demokrati och ett fredens Europa. Det är motsatsen. EU är verktyget som sätter demokratin i fråga, ett verktyg för nedrivning och splittring, som nu riktar de hårdaste slagen mot arbetskraften i Europa.

– Vi betonade i inbjudan till konferensen att ett brott med EU och dess institutioner samt IMF-diktaten är en förutsättning för solidariskt samarbete mellan folken på den europeiska kontinenten och för att uppnå en förnuftig omorganisering av produktionen. Jag betonade i mitt tal på den första konferensdagen nödvändigheten att fortsätta kampen i alla våra länder för att upphäva de löntagarfientliga domarna som EU:s domstol vidtog i fallen "Viking-Line, Laval/Vaxholm, Rüffert och Luxemburg". En kamp för upphävande av domarna är en kamp till försvar för strejkrätten, till försvar av oberoende fackföreningar som en förutsättning kunna försvara våra villkor och erövringar i en förenad mobilisering av löntagare över hela Europa.

KONFERENSEN BESLUTADE ATT SÄTTA UPP en månads-bulletin för en Europeisk löntagarallians, som ges ut av de tyska fackföreningsaktiva. Vad förväntar du dig av en sådan bulletin?

– Som en slutsats av konferensen beslutade

delegaterna att grunda en Kommitté för en europeisk löntagarallians. Åsikts- och erfarenhetsuppbyggnads som en sådan kommitté behöver ett verktyg, en bulletin. Den kan och ska inte bara bestå kollegor från Tyskland utan drivas av en redaktion bestående av delegater på konferensen från hela Europa. Denna kommitté baseras på värderingen under konferensen att det inte kan finnas någon lösning i löntagarnas intresse i Europa utan att bryta med EU-riktlinjerna, IMF-diktaten och själva de europeiska institutionerna för att kunna säkerställa utbyte av rapporter och erfarenheter av vår kamp. Hittills har vi inte organiserat detta i koordinerad form.

– **VI ANVÄNDER OSS AV KOMMITTÉN** och bulletinen då vi vet att en brytning med EU är en förutsättning för varje omorganisering av produktionen till förmån för arbetskraften, för villkoren på arbetsplatserna och även för en verklig återuppbyggnad av våra länder, för återtagande av våra folks suveränitet så som resolutionen på konferensen har slagit fast. Vi har preciserat att vi behöver ta detta steg för att för att bättre kunna kämpa för dessa mål, för att förbättra våra meningsutbyten, för att understödja varandra i kampen, för att hjälpa löntagarna i våra respektive länder i att förverkliga enhet i varandras organisationer på basis av uppdrag och lösningar som tjänar löntagarna.

Jan-Erik Gustafsson

Den borgerliga regeringens stora tågrån

Stockholms central en tidig morgon. För en gångs skull var familjevagnen skinande blank. Nyskurat? Nja, en av toaletterna var trasig. Den läckte. En centimeter vatten täckte vagnens golv.

Jag erbjöd mig att torka upp, men tåget var av utrymmesskäl inte försett med skurtrasa. Först i Gävle rusade två kvinnor från städbolaget ombord med sina svabbar. Fyra minuter, sedan ut.

Många har liknande erfarenheter. Larm om snökaos och stillastående tåg når löpsedlarna, och minnen av förseningar, smuts och trasiga ventilationssystem hopar sig i det kollektiva medvetandet.

SJ-chefen Jan Forsberg försäkrar "att vi gör allt vi kan för att säkra kvaliteten", och Trafikverket listar 39 punkter som ska bättra beredskapen kommande vinter.

Men regeringen är uppenbarligen inte övertygad om att "benchmarking", "etablering av snögeneral" och "förberedda trafikreduceringsplaner" ska lugna arga resenärer och väljare.

Infrastrukturminister Åsa Torstensson föreslår därför straffavgifter för tågstopp och förseningar. Så närmar sig gällande transportpolitik vägs ände.

I vintras räknade Trafikverket till 83.000 förseningstimmar i tågtrafiken, dubbelt så många

som tidigare år. Det var inte bara snöns fel.

Ministern framhåller att hon höjt anslagen till drift och underhåll av järnvägsnätet med 38 procent. Siffran blir mindre imponerande om man tar hänsyn till prisökningarna. Sedan början av 2000-talet har tågtrafiken ökat med omkring en tiondel, men underhållet av banorna var 2007 till 2009 nästan en tiondel lägre i volym än 2002, och i en rankning 2007 var Sverige sämst i Europa på området. Motorvägsprojektet Förbifart Stockholm kommer att kosta mer än allt regeringen avsatt för upprustning av järnvägen de närmaste 10 åren.

Men värre än anslagstorkan är det marknadsmässiga kaoset. Järnvägen var en gång en prioriterad kollektiv nytthet, ägd, förvaltd och utbyggd av staten till gagn för såväl resenärer som industrier. Nu tillhör Sverige föregångsländerna i Europa i bolagiseringar och privatiseringar av allmännyttig verksamhet.

STATENS JÄRNVÄGAR ÄR OMBILDAT TILL aktiebolaget SJ och det som fanns av rationell planering upplöst i enskilt vinstjakt. Banverket har tagit över spåren, trafiken har öppnats för privata tågbolag och godstrafik, fastigheter, städning, IT-tjänster och underhåll har lämpats över till självständiga företag, vart och ett med sina egna direktörer och avkastningskrav. Banverket delades tidigt upp i beställande och utförande enheter, och inför inlemmandet i Trafikverket knuffades de operativa delarna ut på marknaden som aktiebolag. Fler chefer, nya avkastningskrav.

Medan trafiken ökar och trängseln tilltar, far en armé av räknemissar fram längs järnvägslinjerna på jakt efter minsta utrymme, minsta andrum, minsta onödig arbetskraft att inbespara. Då finns inte tid för läckande toaletter och trasiga ventilationssystem, och ingen gör ett jota utöver bokstaven i kontraktet för att hålla spår och bangårdar i skick.

– Förr kunde vi på eget bevåg åtgärda fel längs banorna, berättar en banarbetare. Nu ska det skrivas kontrakt på allting. Om det är fel på en rörlig del i en växel, byter vi bara den delen, inte allt som är slitet, även om det vore bäst i längden.

Han vill vara anonym. Det främjar inte anställningstryggheten att säga sin mening.

Allt färre arbetar ute på banorna, allt fler sitter på kontoren och räknar på kontrakt. 1998 till 2009 sjönk antalet anställda vid Banverkets underhållsenheter med 28 procent. Totalt mins-

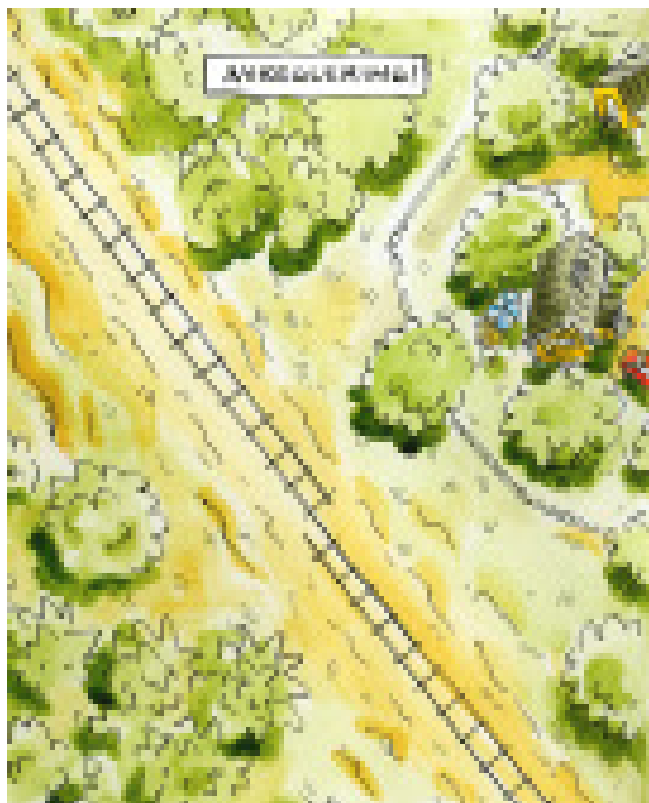

Bild: ROBERT NYBERG

kade personalen bara med en tiondel.

En femtedel av tågförseningarna beror enligt Banverket på infrastrukturen. Men det är värre än så. Den bristfälligt underhållna rälsen gör att det bristfälliga underhållet av lok och vagnar får svårare följder. X2000-tåg som Ratos-ägda Euromaint hjälpligt lappat ihop skakar snabbt sönder igen.

– Förr avsatte vi tid och maskiner till att stadga och rätta till spåren, berättar Per-Gunnar Andersson, tidigare Sekoordförande vid Banverket. Nu åtgärdar vi mest bara det akuta. I bästa fall.

1972 hade SJ 20 snöplogningslok i beredskap. I februari i år fanns två att tillgå. Inget företag hade något att tjäna på att hålla maskinparken i skick. När snön hopade sig blev det till att skotta för hand, men personalen var inte dimensionerad för rejäl vinter och det gick inte att som före bolagiseringarna flytta över arbetskraft från andra uppgifter. I Luleå skickades skottare hem i full snöstorm, eftersom Banverket inte beställt röjning efter 17:00.

När medierna larmade och tågoperatörerna hotade med dryga efterräkningar fick kontrakten flyga och fara. Banverket började köpa snöskottning på löpande räkning.

TILLFÄLLIG PERSONAL TRASKADE UT MED sina spadar i den farliga spår miljön utan mer säkerhetsinformation än en skolklass på studiebesök. En ung man höll på att mista livet i Stockholm, en anställd vid privata Strukton Rail blev påkörd och dog utanför Linköping. Säkerhetsföreskrifterna från Statens Järnvägar gäller än, men bolagen vinner sina kontrakt med underbud och pressar avkastning ur personalen med underbemanning och regler och avtal på undantag. Antalet allvarliga elolyckor har ökat påtagligt efter konkurrensutsättningen av underhållet.

Christina Rogestam drog i en utredning 2007 slutsatsen att bolagiseringarna kunde främja ”den transportpolitiska måluppfyllelsen”. Hon belönades med posten som styrelseordförande för Svevia, före detta Vägverket Produktion. Med måluppfyllelsen gick det som det gick.

Kapitalismen klarar sig inte utan ett mått av planhushållning. I Storbritannien ledde den marknadsmässiga vanskötseln av infrastrukturen till svåra tågkrascher, och i Nya Zeeland har staten åter tagit över järnvägen. Men i den högmodiga borgerlighetens nya Europa står det

Bild: ROBERT NYBERG

korttänkta högt i kurs.

Hur tror infrastrukturministern att böterna för tågförseningar kommer att påverka företagens intresse för resenärers och anställdas säkerhet? Hur blir det med iveren att laga trasiga toaletter eller hjälpa till när en konkurrens tåg blivit stående ute på banan?

Det faller på en utarbetad personals lott att möta luttrade resenärers ilska. Ännu för några år sedan var de anställda starkt lojala med sitt SJ. En tågmästare berättar hur lediga kollegor ringde och ville hjälpa till när ett tåg spårat ur vid Tegelbacken.

– Idag stänger folk av telefonen eller säger ”dra åt helvete”, om chefen ringer och ber dem jobba extra.

Värst är den förlorade stoltheten. Förr hade tågmästarna en gedigen utbildning. De var myndighetspersoner med kunskaper och befogenheter att lösa tekniska problem och hantera svårigheter. Nu spjälkar SJ:s direktörer dem i två grupper, ett fåtal ”service managers”, ett flertal i underordnad ställning, ofta timanställda. Under den kraftigt förkortade utbildningen ska de nyrekryterade lära sig servicetänkande. De får rådet att inte lyssna för mycket på äldre kollegor.

Det gäller att le och se ut att trivas när snabbtåget mot framtiden står stilla och hundra oroliga resenärer ropar efter besked.

Mikael Nyberg

Det norska postfacket mot EU:s tredje postdirektiv

Den 1 september trädde en ny postlag i kraft. Seko:s ordförande Janne Rudén kommenterar detta med att "Inte ens i 'marknadens' förlovade land USA har politikerna lanserat ett så korkat förslag. Där inser politikerna att en fungerande postmarknad måste vara sammanhållen och sköts bäst av samhället". Vad Rudén däremot inte förklarar är att postlagen är en direkt överföring av EU:s tredje postdirektiv till svensk lagstiftning.

Till skillnad från i Sverige har det norska facket Postkom, som har cirka 20.000 medlemmar, organiserat en bred rörelse emot EU:s tredje postdirektiv.

Striden om postdirektivet startade på Poskoms landsmöte 2008 då ett uttalande togs om att vinna kampen för att bevara den norska posten. Postkoms styrelse beviljade enhälligt pengar för att arbeta emot EU-direktivet.

Postkom startade en kampanj mot direktivet med budskapet att det är Dyrt, Dåligt och Distriktsfientligt.

– Det är dyrt därför att med liberaliseringen av posten kommer det att kosta upp till 80 norska kronor att skicka post till mera avlägsna delar av Norge. Det är dåligt därför att halva befolkningen bara kommer att kunna få post varannan dag. Det är distriktsfientligt för att folk och näringsliv på den norska landsbygden förvandlas till andrahandskunder då det inte blir lönsamt att leverera post till landsbygden, säger Hans-Jacob Schultz, som är informationsansvarig i Postkom, när vi träffas på fackförbundet expedition i centrala Oslo.

– Det fanns beslut i stortinget från den socialdemokratiskt ledda regeringsalliansen 2007 att posttjänsterna skulle liberaliseras, men efter påtryckningar mot norska LO med krav på ett eventuellt norskt veto mot direktivet fattade LO-kongressen 2009 beslutet att kräva en utredning, säger Hans-Jacob Schultz.

I april 2009 arrangerade Postkom en konferens.

– Alla partier utom Kristlig Folkeparti deltog. Socialistisk Venstre [SV] och Senterpartiet var emot direktivet. Det socialdemokratiska Arbeiderpartiet hade en ambivalent inställning, berättar Hans-Jacob.

För Postkom var konferensen viktig för den synliggjorde för de egna medlemmarna var de politiska partierna stod. Trycket mot politikerna hade också ökat efter att Postkom organiserat ett brett upprop med 150-160 norska kommunalråd från alla partier mot införandet av postdirektivet.

Kampanjen mot postdirektivet bidrog till en fortsatt rödgrön regering i stortingsvalet 2009. Den nu sittande regeringen skrev in i sin regeringsförklaring att EU:s postdirektiv skulle utredas.

Efter detta har Postkom intensifierat sin kampanj mot direktivet. Facket har bland annat börjat samverka med norska LRF, Norges Bonde- lag för att stoppa direktivet.

En utredning från en motsvarighet till Handelshögskolan [SNF og Oslo Economics] kom fram till att "postdirektivet inte är farligt för Norge", men skrev samtidigt att norska staten måste skjuta till en miljard kronor för att konkurrensen skulle kunna upprätthållas, dvs. förordade en skattefinansierad konkurrens.

Men denna utredning tog inte upp några som helt konsekvenser för den anställda personalen. Postkom kunde visa på hur avregleringen och konkurrensutsättning i till exempel Tyskland och Nederländerna lett till uppsägningar och till osäkra kontraktsanställningar och till och med utdelning av post efter beting i dessa länder. Regeringen tvingades då till en tilläggsutredning, som bland annat konstaterade att den statliga subventionen på 1 miljard var otillräcklig. Denna utredning kom fram till att det behövdes minst 2,4 miljarder norska kronor.

LIKSOM DEN SVENSKA POSTEN SOM slagit ihop sig med danska posten till Posten Norden har norska posten sökt lyckan att expandera utomlands. Men norska posten har tvingat att lämna den danska marknaden efter att ha förlorat 1 miljard kronor. Den norska postens koncernchef har gått ut i pressen och sagt att han vill ta bort lördagsutdelningen och försämra servicen för att kunna spara 300 miljoner konor.

Den norska regeringen har reservationsrätt enligt EES-avtalet som Norge har slutit med EU och kan lägga in veto mot postdirektivet. Om den av arbetarpartiet ledda regeringen utnyttjar veto-rätten kan norska posten inte längre konkurrera utomlands, och det påstås att detta skulle få stora politiska konsekvenser. Men tidningen Nationen, som är språkrör för Senterpartiet skriver att det

juridiskt är helt legalt att säga ja till veto. Regeringen har också i april 2010 tvingats till en departementsutredning om vad som händer vid ett veto mot direktivet, men resultatet av denna utredning har ännu inte offentliggjorts.

För Hans-Jacob Schultz och Postkom är nyckeln för kampen mot direktivet Arbeiderpartiet, som har kongress våren 2011. Han är också ansvarig för hemsidan www.postkom.no där ständigt nytt material läggs ut i kampen mot direktivet. Postkom kommer att intensifiera sitt fotarbete tillsammans med sina samarbetspartners ute i de norska distrikten.

– Vi är populära, men inte i arbetarpartiets ledning, avslutar det norska postfackets informationsansvarige.

Jan-Erik Gustafsson

Brittisk kris gör facket radikalare

Merparten av Londons tunnelbanetåg stod stilla den 7 september. Facket RMT, hade utlyst en strejk som skapade kaos i delar av trafiken.

Londonborna fick i stället cykla, åka buss, gå eller utnyttja extrainsatta båtlinjer på Themsen för att ta sig till sina skolor och arbetsplatser.

Tunnelbanan i London, The Tube i folkmun, drivs av offentligägda London Underground och har nästan 13.000 anställda och på vardagar över tre miljoner passagerare.

Fackförbundet RMT [National Union of Rail, Maritime and Transport Workers] protesterar mot att 800 anställda ska sparkas och varnar för att nedskärningarna dessutom bara är ”toppen på ett isberg” av kommande inbesparingar.

– London Underground och borgmästare Boris Johnson måste förstå att de här nedskärningarna är oacceptabla för våra medlemmar och kommer att underminera säkerheten och servicen för allmänheten, säger Bob Crowe, generalsekreterare för RMT.

I början av augusti höll fackförbundet RMT en sluten medlemsomröstning. Utfallet blev att 76 procent av medlemmarna röstade för strejk.

– Budskapet till borgmästaren och hans transporttjänstemän är klart: sluta leka med säkerheten, sluta planera obemannade stationer, lägg ned hotet om de här dödliga nedskärningarna och inled meningsfulla samtal om en säker framtid för ”tuben”, säger Bob Crowe.

Londons konservative borgmästare Boris Johnson anklagade facket för att ”cyniskt testa pendlarnas tålamod”.

Nya strejkåtgärder planeras i oktober och november.

Brittiska arbetsmarknadsexperter tror att tunnelbanestrejken bara är början på en kommande kraftmätning mellan fackförbunden och regeringen, frammanad av nedskärningarna i offentliga verksamheter.

– Vi är också medvetna om att regeringen funderar på en ny lag kring anställningsskyddet, och att det finns krafter i det konservativa partiet som länge drivit frågan om att det ska införas strejkförbud för dem som arbetar inom grundläggande samhällsservice, säger Ralph Darlington, professor i arbetsrelationer på Salford Business School.

Regeringen, som bildades efter valet i maj, har sagt att under de kommande fyra åren ska alla departement och myndigheter i snitt minska sina budgetar med 25 procent.

Den 26 oktober ska finansminister George Osborne tillkännage ett detaljerat sparprogram. Det befaras att så många som mellan 600.000 och 750.000 jobb försvinner inom den offentliga sektorn.

ENLIGT DEN BRITTISKA STATEN, SOM lider av rekordunderskott i sin budget, är besparingarna nödvändiga för att få ekonomin på fötter igen.

TUC, brittiska LO, anser att regeringens tidsplan, att kapa underskotten på fem år, är allt för snäv.

TUC är också kritiskt till att 80 procent av besparingarna ska göras inom offentlig sektor och att 20 procent av budgetunderskottet ska hanteras genom höjd moms eller andra skatter.

För de offentliganställdas fackförbund är detta en krigsförklaring. TUC röstade på sin kongress den 13 december för en motion som säger att TUC ska ”stödja och koordinera” strejker och andra konfliktåtgärder som fackförbunden sätter in för att stoppa de planerade nedskärningarna.

TUC:s generalsekreterare Brendan Barber menar att regeringens nedskärningar inte görs för att rädda ekonomin. Det är ett svepskäl för det egentliga målet.

– Det är att permanent pressa tillbaka den offentliga servicen och välfärdsstaten, sade han i sitt tal till kongressen.

Gösta Torstensson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s
fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör:
gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås.
tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden
medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg.
e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.